

Sėmuona malūnā

(kūrėnė naujė versėjė)

Rudīs Edvards

(Tėsinīs. Pradė 2026 m. Nr. 3)

– Nesakik nesakik, sosiedieli. Je nuori, to muni pakark, ožmušk, bet tuokė dalika nikāp nepadėrbtiuo. Rėk gerū nagū ē galvuos. A daug kas ir gėrdiejės kamė aplinkou, ka tēp iš nieka iškėltom tuoks malūns, katras ne tik mėltus mal, bet ē roustus pjaun, ē lėntas abliou?

Tuokėi sosiedu žuodė Sėmuonou šėrdi tepė ligo so svėisto. Gerā, ka pats sopronti, kou esi padėrbės, bet dā geriau, ka tou sopront ē pasaka kėtė... Kāp tad?

Neėlgā trokos Sėmuons, atsėsiedės pri pėitu, paklausė:

– Dabā jau gali pasakītė, Agnėlė, kuokiuos nuorietumi tuos luovas ē tū krasiu. Atėjė laiks...

– No, a mon, muotrėškā, mėslītė aple tuokius dalikus. Juk padėrbk, ka gerā atruodītom, ka patem patėktom.

– No, gers ir. Ka jau pavedi mon, jimsious dėrbtė kāp pats išmanau...

Laiks ėjė. Sėmuons aple tou luova nebožsėmėnė ni po mienėsė, ni po ontra. Agnė ruodies, ka ons tou karta parokava ē jau ontra dėina ožmėrša. Bet ana, matīdama kėik ons kuožna dėina ir ožsėjiemės, kėik žmuoniū parėt par kalvė, par malūna, par meistarnė, ontra karta aple tus rėkalus nebdrīsa ožsėmintė. „Neprastā oždėrb, atėjos laikou, novažiousiau i miestali ē nosėpėrksiau, nier ėe kuo mon pargīventė ē ožjimtė sava galvā“, – liuob mėslītė Agnė, matīdama vakarās pri stala novargusi sava vīra.

Bet ne tēp bova, kāp ka mėslėjė Agnė. Sėmuons, lėkos bėnt keliuoms mėnotuoms neužjimta laika, tujau pat liuob pols i meistarnė, pakels i šuona panieras lapā, ož koriuo bova nu žmuoniū akiū pakavuota vėks, kuo anėms nereikiejė matītė, ē veizies, a gerā išdžiūva lėntas, a gerā sosėklejava oužoulinis stala vėršos, krasiu atkaltės. Je neatsėtraukdams tik pri tuo dėrbtom, jau senė vėskou būtom sokalės ē parvėžės i truoba, bet dabā, ka ē nuoriejė nostebinītė Agnė, itėktė anā, paruodītė, kāp poikė ons pra-

ded bėndra gīvenėma, tam galiejė skėrtė tik tou, kas liuob atlėks nu kėtū darbū. Daront tus baldus ne tėik svarbė bova sodūrėmu soleidėmā, kertieliu ē briaunū nozolėnėmā, sokalėmā, kėik iš onksta minties gėmė ē jau pradietė pjaustītė anū papoušėmā. Ons bova soplanavės abėjus luovas galus ē krasiu atramas papouštė išdruožėnietās žuoliū lapās, vo patemė vėdorie išskaptoutė po kuokė dešimti pavarės prasėskleidontiū pėivas žėidū. „Lai atsėgolusi Agnė, kol ožmėgs, abe iš rīta, ka atsėbos, vėsa laika mata, kuoks anuos vīrs ē kāp ons diel anuos nieka nesėgail...“ – vėn liuob pamėslīs ons, stuodams pri tuo darba. Vo ons lėngvos nebova. Reikiejė druožtė kėita ē sausā išdžiūvosė oužoula mediena. Bet Sėmuona ožsėdegėms ē kūribas aistro apjimtė nuorā bova tuokėi nesovalduomė, ka ons, palinkės pri luovas druožėnėjema gala, liuob ožmėrš vekou kėtkou. Jou daugiau dėrbs, jou daugiau nuories, ligo būtom kuoks besuotis. Dėrbdams mėslies tonkė vėn liuob rokousės so Agnė, spuorīsės so anou, kou ē kāp rėktom nodailintė, kāp nolėnktė pjaustuoma žuolėis lapā, iš šuona matuoma porėinas a kėta žėida. Ė vėn pro tuo darba itėmptas sekundės švėisolious mielėnas ē gīvā jodontės patiuos akis, gėrdiesės tilė Sėmuonou pasakītė žuodė. Vo kartās, ni pats nesopras kas vīkst, anam atruodīs, ka Agnė švelnė prisėglaudusi pri nogaras, gluosta anuo galva, a, papiemusi ož ronkas, paded druožtė, išrašītė ont medio gražiesni žėida a lapā lėnėjė.

Dėrbdams Sėmuons nuoriejė, ka medie išėtom tēp, liguo abodo būtom rūpėnėi ē pargīvenė, ka tēi skaptoujemė ajera lapā išveizietom tēp, liguo anodo saulieta vasaras dėina būtom sosiedė ont žuolė pri kuokė kaima prūda ē lauktom viejelė pūstelijėma, vo anam papūtos, tēi nolinkė lapā tujau pat torietom sojodietė...

Daugiausė i kūriba isėjautosė Sėmuona darba prireikė druožėnėjint žėidus. Anėi išėjė so iškėlosės ē igaubtās vėdorelės, apsėskleidė vėsuokė dėdoma ē išlinkėma žėidlapės, papouštė nolinkusiu ē pražīdosiū smėlgu varpeliems, tarp katrū maties ē platė išsėroužavusi avėža, ē sosėglaudusi, sodžiūvusi rogė varpa. Ka pabėngės luovas galus, Sėmuons pastatė anus pri sėinā ē pačjės i šuona pasėveiziejė, anam atruodė, ka vėks ir liguo ē tēp, kap ka ons nuoriejė. Belėka tiktā rodā nolakoutė ē galies jau vėžtė i truoba.

Tuo darba traukėms bova tuoks dėdėlis, ka Sė-

muons, darīdams tus luovas galus, liuob ožmērš laika. Dērbdams jauties tēp, ligo eitom par saulieta ē parkaitosē dīkoma ē būtom baisiausē ištruoškēs gertē, ē dabā, priējēs trikštonti ē kveponti dīkomuos šaltēni, sem sau šalta ondēni ē ger, bet nikāp negal atsēgertē. Sostuo ē viel ger, džiaugas ē skanēnas gerdams ē viel sostuo pasēdžiaugtē, ka atējē laiks atsēgertē tēik, kēik nuor ištruoškusi šērdēs...

Varēnē blēzgoū šriūbā prisoktē luovas galams bova jau senē padērbtē ē noblizgintē kalvie. Belēka tik sosoktē ē vēsks stuovies ligo kuokiūo paruoduo.

Tuokēs pat tik mažesnēs druožēnēs dā reikiejē išskaptoutē krasiu ē krieslu atramas, bet tas darbs jau bova mažiesnis, nebreikiejē begalvuotē, kou pri kuo dietē, kāp ikērstē, ka geriau ē aiškiau matītoms, ka gīviau atruodītoms. Išgautē panašoma Sēmuonou bebova čīstē niekā. „Ka tik torietiuo laika, vo vēsks kētkš jau ligo ē pabēngts“, – pamēslējē ons, viel oždēngdams luovas galus ē krieslus panieras lapo.

– Sēmuonā, – vēina dēina saka Agnē, – so monēm kažkas īr neb tēp... Jau kuokēi trīs mienesē, ka mon nebier mienesēniu. A tik nebūsiau pasēdērbē vāka?

– No, tēp jau ē toriejē būtē, juk esau žanuoto, – pasakē ni kēik nesēdīvidams Sēmuons.

Tas Agnēs dēdlē nepagoudē. Bova gērdieju-si, kāp būn sunkē so pērmoujo. Vo juk ē pati aple tuokius muotrēšku dalikus ne kažē kou težēnuojē, nieka duorā nebova ni sava akimis matiusi. „Vo rasintās ē gerā, ka nieka nežēnau, iš onksta nerēks baidītēis...“ – miegēna ana pati savi goustē.

– Lai būn tas vāks, dounā ē drabužiou oždērbisio, tik ka nenosēsoktom Pondēivs, ka nieks nesolūžtom, ka ē patis būtomem svēkē... – ramēna Sēmuons.

Padrousinta Agnē pamiegēna ožmērštē vēsas sava baimēs.

Sēmuonou tas pasērokavēms so patē ē išgērsta naujīna ikrēta gēlēi i šērdi ē po keliū adīnū, liguo kuoki pasieta siekla, sodīga, išlēda lapus, išsēsakuojē ē nebišējē iš galvuos. Mēslējē aple sava vāka, aple Agnē ē nutarē iš onksta padērbtē vākou luovelē. Bet ne kuokē jau paprasta, vo pasoupoujema i šuonus, išgražinta vēsuokēs išpjaustīmās, išdruožēniejēmās, ka jau būtom tuoki pat puiki kap ē dēdliuojī luova, vo gal dā ē graženē. „Luovelēs galē, – sogalvuojē ons, – tories būtē tuoks pat piešēnīs, kap ē dēdliuojie, vo vēdēnie gala posie, patemē vēdorie, išpjaustīsio graži sparnouta malūna. Anam iš šuonu būs ē

Puotuograpē Mekuškienē Eglė

katē so ē šunelio, ē karvelē, ē saulē so mienolio, ē mēška paukštelē. Vēsks tam, ka vāks nu pat luopēšē galietom sosēgīvmētē so tēkro mūsa pasaulio..“

Tēms darbams reikiejē ne tik gerū nuoru, bet ē laika, tad Sēmuons, niekam nieka nebsakēs, viel keliuoms nedielieims aklēnā ilinda i sava meistarnē. Kuožna laisvesnē mēnota – tēn ē tēn.

– No, ka to, Sēmuonā, vēsā nomus ožmēršā. Par vēsa dēina truobuo akiū nebruodā. Tau pasaulie daugiau nieka nebier, tik malūns ē kalvė, – vakarās, ka liuob sosies pri večerēs, sakīs Agnē.

Vo anam ē dabā akies tier tiktā tas raižuoms luovelēs gals, tēi ruojaus paukštē ē viejie besēsokou malūna sparnā... Ē liguo būtom kažkou ožmēršēs, liguo tarp kētkuo, atsaka Agnē:

– Dā kuokē veina nedielelė pakēntiek, bēngsēs dēdlējē darbā, galiesio daugiau pabūtē truobuo, būsio vėn truobuo...

– No, ka tau tū darbū īr ē īr be gala, be krašta, – priķaištava ontakius ožlaužusi ē kēik pīkteliejusi pati.

– Dā biškėlieli pakēntiek, Agnelė, jau nebėlgā,
(Nukelta i 62p.)

jau grētā bēngsēs, – liuob pakartuos Sēmuons, bet neišsēdous, kas duo jau tuokēi tēi darbā ir anou ožpoulē, ē kāp anēi galietom kumet nuors pasēbēngtē.

Vēina dēina Agnē, nepatēnkinta vīra oždaromo, atsēstuojē, ē daugiau ni žuodē nebsakiusi, pačē nu stala. Sēmuons palēka besiedis vēns. Atsēkielēs noējē i meistarnē ē viel kēba i darba.

Dā po dvijū, Agnē pasēruodiusiu baisē ēlgū nedieliu, vēina pavakarē Sēmuons vēsus sava darbus sokruovē i vēžēma ē iš meistarnēs parvēžē i truoba.

– No, Agnelē, dabā torietom pasēbēngtē vēsē vedoms prēkštā. Tujau sava akimis galiesi pamatītē, kuo tas vīrs liuob prapols meistarnie. Jimk laukuonās iš senuosēs luovas patalīnē, ardīkiau ē nešķiau vēskou ont pamata. Taisīk vēita stalou, krašiem ē naujē luovā...

Agnē paveiziejē pro longa ē pamatē ratūs sodietus kažkuokius rodus dāktus – liguo kuokēs lēntas, liguo krieslus, liguo kažkou dā... kas tēn ī, dā nesoprata, bet pasēdarē maluonesnē ē švelnesnē. Vo Sēmuons, išēdams pro doris, žēnuodams patiuos padiejēma, pridiejē:

– Ka mon nedraskītumīs. Kāp sodiejau i ratūs, tēp vēskou ē sonešio i truoba. Je rēks, ka jau statīsio, toukart biški mon padiesi.

Agnē, nieka neblaukdama, solonkstē dēvuonus, išnešē laukuonās patēlus, siedninka ē nekontraudama laukē, kas če būs tuoliau.

Sēmuons pērmiausē īnešē ē sostatē stala. Ons bova dēdēlis ē tvērts. Pastatē truobuos vēdorie. Če ons atruodē ligo kuoks gerā išaugēs mēška baravīks. Po tuo pri pastatīta stala bova pridietas ketorēs rodas krasēs so atkaltimeis. Ka Agnē anas apveiziejē, pamatē, ka ont vēsū anū atluošū īr išdruožtas vēinuodas kvietkas. Iš tuo nostebēma net sodaužē ronkuoms. Ana negaliejē patēkiejē sava akims, kou mata, ka tēp poikē galiejē padarītē anuos vīrs. „No, ē nagus biesos beturis... Tuokiū druožēniū ni kninguos neso matiusi... To tik pamēslik,” – pati sau ištarē.

Vo ka Sēmuons īnešē ē sostatē luova, ē ka aiškē pasēmatē dēdliuosēs kvietku puokštēs, ajerū ē žuoliū lapā, Agnē priējē pri vīra, apsēvējē abēdviem ronkuom aple anuo kakla, stēprē pabočiava i lūpas ē paprašē, ka atlēstom anā ož nekontrībē ē priekaištus. Sēmuons atsakē tou patio ē pridiejē:

– Agnelē, vēsks ī gerā, kas gerā pasēbēng. Aš žēnuojau, ka tēp būs, diel tuo tēi bovē pasērokavēmā

mon nervu nimaž negadēna. Vēn liuobo mēslītē, kāp ē kou dā išpjaustītē... Vo dabā to mon so kau-po atsēlīgēnā... Ka tēp vedo vēns ontra soprastoviau vēsa omžio... Ē pridiejē:

– Dā ne vēsks. Ratūs īr dā vēns dākts, bet kol kas vedo anuo nestatīsiau. Palauk, tujau parnešio, galiesi apveizietē.

Iš pradiū Agnē nieka nesoprata, kas tēn dā galietom būtē, nes juk ana nieka daugiau nebova vīra prašiusi, tad, ka pamatē poikē išdruožtus vāka luovelēs galus so pasoupavēmou i šuonus pritaikītās išlēnkēmās apatiuo, tā iš džiaugsma bova pagatava Sēmuona vēsa išbučioutē. Apjiemē tuoks džiaugsmos ka akies pasēruodē net ašaras. Tas bova pērms karts, ka vīra geroms tēp stēprē palietē anuos šērdi.

– Kol kas luovelēs nestatīsiau. Spiesiau bikumet. Lai pērmiau pasēruoda mūsa laukams svetielis...

Vo svetielis tēkrā, ka tories pasēruodītē. Jau geruokā bova iškēlēs Agnēs pēlvs ē vaikielis tarpās jau bova pradiejēs spardītēis. Kartās tēp liuob pradies bombardoutē so kuojuoms, ka prikels nakti Agnē net iš mēiga.

Nedēdēlis, bet jaukos anodoms kombarielis nu tuos dēinuos švēitē vēsā kētuoms spalvuoms. Anamē atsērada dā daugiau sotarēma ē meilēs. Dabā jau nu patios Agnēs parējē, a če būs anodom maluono ē jauko gīventē. Tik iējos i tuo truoba pro doris, ož karta i akis liuob krēs platos, išdruožēniets, gerā apšvēists luovas gals, vo paskou žvilgsnis jau liuob nokrīps i stala ē aple anou sostatītas krasēs, baldū papoušēmus. Agnē dabā patēs ronkas tēisies ont stala padietē kuokē pražīdosē kvietka. Bova tuoks gers jausmos, nelīgēnont būtom mažos vāks ē bežaisdama būtom kou nuors graži pasēstatiusi.

Begīvendamē pas vīra tievus, nuors vēsos ūkis ē žemē bova ožrašītē vīresnem Sēmuona bruoliou Jurgiou, bet kol kas būsēms ūkē šeimīnīks tebslūžējē pas ūkinīkus ē kraustītēis nomēi neskubiejē, tad Sēmuons ē Agnē išlaikē tievus ē dērba anū žemē. Sēmuons matē, ka nepabēngamē darbā ūkie spaud ne tik anuo, bet ē Agnēs petius. Vo dabā, ka jau ana tuokemē padiejēmē, nelaukont reikiejē palēngvintē tou našta. Sēmuons, tou soprasdams, pradiejē sakītē Jurgiu:

– Bruolali, jau rēk parētē tau patem i ūki, vedom ožtenk sava ožsējiemēmu, neblēikt ni sīluos, ni laika ūkiou.

– No, rasintās kāp nuors lig rodēns, – paprašē Jurgis.

– Vedom īr bieda, kuožna dėina galiau sogriūtē. Vo mon ont galvuos ī dā ē malūns, meistarnē, kalvė... Je negriši, nokēnties ūkis. Parēk ē ūkininkauk, vo vedo kēik begaliedamo tau padiesiau ...

– No, tā mon rēks tartēis, ka atleistom metu vēdorie...

– Tēp jau išētom, – ožbēngē Sėmuons.

No ē po keliū nedieliu Jurgis parsikraustē i sava ūki. Pasėdarē daug lėngviau, bet gīventē – onkstiau. Gerā, ka Jurgis tebėbova nežanuots, bet vės tēik nedėdliuos truobuos, daugiausē vērtovie, par dėina ožpakalē liuob tēik nusėtrintē, ka ont vakara ē parauduonous. Kėtōjē dėina anēi tēik pradies peršietē, ka priēs apsėšauditē ē vēino kėto žuodio. „Vo kas būs, ka beatsėras vāks, stuos sovėsam pekla...“ – tuokiuoms dėinuoms liuob pagalvuos Sėmuons. Sopratēs, ka ēlgā tēp gīventē nebgalies, ons pradijē tērautēis, kor galietom išētē īnuomautē.

Ka ē kēik Sėmuons tēravuos atvažioujintiu i kalvė ē i meistarnē žmuoniū, patuogiuos vēitas vėn neliuob atsėrastē. Kor nuors tuolēi būtom bovė, bet a to iš tuolēi kuožna dėina prilakstīsi i kalvė ē i malūna, a to vēina nomūs palėksi tuokē patē. Tā kol kas, ka ē sosėspaudos, reikiejē gīventē pas tievus.

Ka griova, tā griova...

Sėmuons vėn bova ožsėjiemēs vėsuokēs darbās ē vėn vakarē, parējēs i truoba, liuob parneštē daugiau a mažiau piningū. Bova ē tuokiū dėinū, ka ont stala padies kelēs dešimtis, vo kelis kartus – ē šimta rubliu. Jau senē bova atėdoutē nu Agnės pasėžičiuotėijē, jau ē ont tuo bova ont dieta ē vėns kėts šimtielis. „Ne, nikumet so kėto vīro nebūtiuo torejusi tēik piningū“, – liuob mėslīs Agnė, parskaičioudama sava santaupas ē pridiedama pri anū dā vēina kėta dešimti.

Viejē malūns bova kap kuoks išganīms, kap žmuoniū pasakuojēmūs garbėnams gerāsis nomū aitvars. So anou Sėmuons jau bova sosėgīvenēs ē pripratēs pri anuo, tēn bova anuo ontrėijē nomā. Žėnuojē, ka anuo geradaris poikiausē sogaun so platēs sparnās ē dėdliesni, ē mažiesni vieji, gal vietitē gėrnas, soktē žvēigonti zeimari, kap ē nimaž ne- ožsėrīdams līgē ē stėprē tarškontē ablerka. Rītmetie, tik išējēs iš truobuos, ož karta liuob nostatitē, a šėndėin rēks stuovietē, a jau galies darboutēis.

Ablerkā tereikiejē daug mažesnē viejē nekāp gėrnuoms a zeimariou, so katrou liuob pjautē šakuotus ē stuorus roustus. Darba toriejē vėsuokē ē deriejē vėsuokiausē viejē, ka tik nebūtom par dėdėlē ē par mažē. Je malūns negaliejē soktēis, bova šimtā kėtū darbū. Tā liuob reikietē pakīluotē gėrnas a kuoki štėnderi sostiprintē, kou nuors padėrbtē a soremontoutē kalvie, pataisītē nu sunkiū roustu biški pasėsokusi zeimarē stala...

Žmuonėms patēka Sėmuona malūns, nes pas anou tou pati darba galiejē ožsakītē ē pasėdarītē pėgiau. Diel darba truopnoma Sėmuonou tēp pat nieks negaliejē primestē ni vēina žuodē – ons vėskou dərba kap sau. Tik ons vėns tēp ē liuob galies dėrbtē, juk anam nereikiejē ni bėnzina, ni kėtū degalū, nereikiejē ni brongė, keliuolėka šimtū kaštoujēntē matora. Strėcius ons liuob pateptē so kelēs šimtās gramu aliejaus, ē vėsa malūna mondristē.

Pri zeimarē vėn liuob būtē sokrauta atvežtū pjautē roustu, jau išpjautū lėntū, vėn tratiejē pėlnē vėžēmā išsėvėždamū noablioutu ē špuntoutu lėntū. Išsėvėždams baltas, kvepontēs lėntas ne vėns ūkininks Sėmuonou, ka ons tēp gerā vėskou padėrba, dā liuob pridies ē magaričiu – ne kažē kou, bet, veiziek, būs vakarē ē beparnešous kuoki šmuota lašėniū, poskilē svėista a kėtkuo. Tēp be dėdliesniu rūpiesniu ē ējē laiks.

Sėmuons, kuožna mienesi valīdams malūna, liuob sokauptē ē i nomus parneštē po puora maišū pamėltiu. Dounas keptē Agnė iš anū negaliejē, bet kiaulės tou gera liuob rītē nožvėigdamas. Ė auga anuos kap minkītovie berūgstontī tešla. Po posmetē anodo jau pasėgnībē pėrma patiū pauginta paršieli ē patėnkintē diejē ont stala skanē sošmuožita mėsa. Kūtēs nebova toštēs – tēn jau auga do mažē paršėlātē.

Tou rīta onkstēi atējē somduoms darbininks. Anodo so Sėmuono pavalgē skaniuos bolvėnės kuošės ē išējē darboutēis. Nuorintās pėitvakariūs ē joudava sunkē švėnėnē debesis, bet viejielis bova kāp tik. Sėmuons tujau pat palėda malūna. Gėrnas līgē, kėitā trindamuos vēina i kėta, soužē. Pašuokēs ont vėršaus ē i kašē sopilēs puora maišū grūdū, priėjēs solėda gėrnas ē atėdarē grūdū barstiklė. Po tuo nolėpa i apatē, paveiziejē, a gerā mal, dā biški solėda gėrnas ē nojē i meistarnē, kor darbininks jau bova pasėtaisēs ablioutē ē špuntoutē lėntas.

(Nukelta i 64 p.)

– Kāp če šēndēin vedom soks, a ožteks viejē, – liguo so savēm rokavuos Sēmuons.

– Je vakar ējē, šēndēin tor ētē dā geriau, – atslēipē darbininks.

– Rasintās ē tēp...

Sēmuons ijungē ablerka. Sokuos gerā.

– No tad leidav, – ištārē ons, pajiēmē ēlga stuora lēnta, noabliava vēina anuos šuona, paskou ontra. Toukart pasoka pluonoujo šuono ē išdruožē riavelē, ontruo posie – pluona iškēlēma. Vēskš ējē kuo poikiausē, kap ē daugībē dēinū priš tou.

Po gera posadinē Sēmuons nobiega i apatē pakēstē mēltu maiša, vo darbininks, palēpēs i vēršo, sopilē i kašē dā vēina maiša grūdū. Paskou viel abodo soējē i meistarnē ē viel kēba i darba. Dā praējos kuokē adinā, vēino muomēnto Sēmuons pajota, ka ablerka pradiejē liektē daug greitiau ē išgērda, ka kažkas skaudē trakšteliejē malūna vēršou. Išsuokēs pro doris, pamatē, ka nu jūrā ir pradiejēs pūstē velnēšks vies, ē ka atliekos gūsioi, anuo malūna sparnā nu tuo spaudēma lek aplinkou nematīto greitio ē vērpiedamē ont ašēs linkst kuo ne dvilinkē.

Vēskou metēs i šuona, niekaa nelaukdams šuoka soktē nu viejē malūna keporē, ont katrou bova itaisītē sparnā, ē minties vēs dornēna savi: „Tik bepruotis gal darbouteis potont tuokem baisem viejou... Ē kāp aš napajotau, kāp prasnaudiau? Bet nieka, tujau sostabdišio ē vēskš būs gerā“. Bet gerā nebova. Malūna keporē, pritaisīta ē sokama so dēdlēs medēnēs strēcēs ē i apatē atvesto vindo, biški pasēsoka ē kažkas tēn aukštā atsētēka, ka Sēmuons keporēs nebgaliejē bepasoktē ē ožsēkērtā. „Kas nuors jau nolūža, rēk tujau šuoktē i vēršo. Ē kuo greitiau, Sēmuonieli, kuo greitiau, kol neparuovē velš vēsa tava malūna“, – bepruota skobiedams rokava ons pats so savēm.

– To padiek mon pastatītē ēlguosēs drobīnas, – sošoka ons darbininkou.

Abodo sošuokē grētā pastatē drobīnas, koriuos atsēriemē bemaž i pati malūna čiokora, ē Sēmuons pradiejē kabariuotēis pri malūna keporēs. Vo vies tou tarpo dā daugiau isēsmarkava, pradiejē krēstē stombē lītaus lašā ē šalēp viejē staugēma pasēgērda anū barškiejēms i medēnē malūna apkala.

Agnē, veiziedamuos pro longa ē matīdama, ka pakēlos tuokem viejou malūna sparnā vēs dā sokas, pamēslejē, ka so vīrās ī kas nuors atsētēkēs. Ana grētā ontšēmetē ont galvuos sermiega ē rēstē par

līto pasēleida pri malūna. „Musintas, velnē raišējē, ir prisēgierē ē gol kamē pakrētē, ne kētēp“, – pamēslejē ana, oždarīdama truobuos doris.

Jau bebiegdama par žardēina pamatē, ka nu tuo sokēmuos greitē ē viejē vēns vēršutinis sparns, baisiausē sotraškiejēs nolūža, ē so trēnksmo davies i malūna stuoga. Bet sparnā, ligo pašauts paukštis, keistā šlūbčiuodamē, ka ē lietiau, bet vēs tēik dā sokuos, bet jau neēlgā. Nolūžēs sparns karto so stuoga skēiduoms ē kētuoms nūlaužuoms krēta ont žemēs. Viesols, kou lēngesnē pagavēs, nonešē ē išsklaidē pu dērva.

Agnē pamatē, kāp lēkosēijē trīs sparnā dā vēina karta pakēla i pati vēršo ē keliuoms sekundiems liguo sostinga. Toukart malūna pastats sosverdiejē ē kap kuoki toštēvēdorē bačka, baisiausē dejoudama, vēino šuono prasēžiuojē ē paviejou atgolē, parlūždama līgē par posē. Šiela dēdliausis viesols, bet tuos nolūžosēs pastata dalēis ons neistēngē pakeltē ē niekor nēnonešē, nesolamēna. Ana, ligo kuokio lēnciūgo prirēšta, stēprē siūbava viejie, bet vēsā anam nepasēdevē. Bekrintont pastatou nolūža dā vēns sparns, vo do kētē goliejē prispaustē po bovosē malūna apatē.

Agnē biega artīn, bet, ka pamatē, ka pastats vērst, liguo paršauta sostuojē ē soklēka ne sava balso:

– Jezusmarējē! No kuo jodo, velnē apsiestēijē, nepolatau laukuonās, a doru nematuotav, a pruots jodom pasēmaišē?!

Anuos žuodiu nieks negērdiejē, vo viejē staugēms ē anuo sīla bova tuoki, ka anou patē išvertē iš kuoku ē nopliešē sermiega, katrou ana bova prisidēngusi galva. Pakēlusi, kēik galiedama grētiau skobēnuos pri malūna ē pamatē, ka iš solūžosē prīstata par atsēradosē sēinuo skilē iššuoka darbininks. Sēmuona laukē nesēmatē. „A tik anam nebūs kas atsētēkēs?“ – kap žaibs švīstelijē Agnēs galvuo ē kap so kuokiuoms repliems sospaudē šērdi. Iš akiū pabēra ašaras.

– Kamē Sēmuons? – paklausē ana, prišuokusi pri darbininka.

– Ons palēpa i vēršo taisītē malūna keporēs, nebgaliejē bepasoktē, kažkas ožsēkērtā...

– No, a netrūkst, Jezusmarējē, paugosem žmuogou pruota? Par tuoki vieji, par tuokē audra...

– Ka lēpa, dā tēik nepūtē... Nuoriejē sostabdītē. Ka lūža, ons dā tebēbova vēršou...

Ē abodo, nuorintās vies dā ē siautiejē, šuoka i solaužīta malūna. Ni ont žemēs, ni ont malūna gērnuoms, ni kor nuors kētor Sēmuona nesēmatē.

Gelžėnė i vėršo ėjosi ašės bova solėnkta statio kam-po. Vėinuo posie medėnė štėnderė bova išplieštė iš itvėrtėnėmu ė kīšuoję išlindosės ėlgas gelžėnės vinis, sotvėrtėnėmu vinkelė, vo tuo posie, i koriou vėrta pastats, medėnė balkė bova parlaužtė par posė, kap aštrė dortovā i vėršo ė i šuonus kīšuoję medė nūlaužas.

– Sėmuonā, kamė esi? Atsėlėipk. Sė–ė–muonā–ā–ā!– vėso balso vuos ne kūkčiudama šaukė Agnė, bet par viejė ūžėsi anuos balsa bemaž nebova gėrdietė. Darbininks, joduntiuoms ė sokrīpusiuoms drobīnuoms atsargė palėpa lig nolūžosės malūna sėinas vėršaus, ė patiuo malūna papastuogie pamatė begulinti ė po biški krotonti Sėmuona.

– Tebier gīvs! – tujau pat sošoka Agnė, – matau, pu biški ons jod, bet ėr baisos vies ė vėks trašk, gal dā lūžtė.

– Jezau mona, rėk anou gelbietė! Rėk kāp nuors iškeltė, – šaukė pro ašaras Agnė.

Darbininks nolėpa žemīn.

– Rėk drobīnas išsėnėštė i lauka. Čė būs geriau priėtė. Lauka posie stuogs ėr daug žemiau ė matuos skīlie, vo tėn patiuo papastuogie ons ė gol...

– A nie krovėns?

– Ne, kraujė nesėmata...

Ė anodo sokėbosio ištėmpė drobīnas ė pastatė anas lauka posie. Čė bova daug žemiau ė nieks nebgalieję nokrėstė ont galvuos.

Vies, kāp staigė atliekė, tēp ė atsėtraukė.

Darbininks palėpa druobīnuoms ė pro skīlė pamatė, ka Sėmuons, ka ėr parkrėtės, bet nesožeists, jau mėrktiuo ė žvalguos i šuonus.

– No, vo kuo tamista neatsėlėipi, ka pati šauk?

– Aš nieka negėrdiejau, ka nokrėtau, bova dvasė ožtraukė. Kažkas pataikė tėisė i pasliepsni. Dabā, ka ė skaud, jau biški atsėgavau, tujau galiesio stuotėis.

Agnė, išgėrdos, ka darbininks so Sėmuono jau rokujės, nežimė atsėlėda šėrdės ė ana pati sau ištarė: „Tėkrā, ka ėr pasaulie angels sargs... Je ne ons, kas vėskam lūžtont ė krimtont iš tuokiuos aukštībės begalieję anou išgelbietė? Kas?“ – Kėtuokė atsakīma ana netoriejė.

Sėmuons pu biški, ka ė negaliedams kap reikint išsėtėistė, atsėkielė ė atsargė, posiau ketoriuom, atrieblēna pri stuoga skīlies. Darbininks padiejė anam išlīstė ė tumet anodo abodo žingsnielis pu žingsnėlė, spīrielis pu spīrelė nolėpa ont žemės. Vėks ligo ė gerā, ronkas, kuojės svėkas, galiejė paėtė, tik dvasė

tebėbova trumpa. Ka tik smarkiau liuob kvieptelies, stėpros skausmos dortėnuos dors i dešėni šuona, bet, ka ė iš lieta, galiejė rokoutėis.

Viesols ė joudė debesis traukies tuolīn, i vasaras rītus. Ont kalvelės, pri bovose malūna, stuojė miernos viejielis, iš prasėblaiviosė dongaus švisteliejė saulė...

Malūns solaužīts, sodraskīts, anuo dalīs išnešiuotas aplinkou pu dėrva. Ka Sėmuons, apsėžvalgės pamatė, kāp vėks atruoda iš lauka posės, ištarė:

– No, muotinalė, kou dėrbau, oždėrbau... Dabā ne tik ka nieka neblėka iš mona statību, bet ė pats vuos beatgauno dvasė...

– Galiejė būtė dā prastiau... Matīdama, kāp lūžt sparnā, griūn pastats, ė nikatruo nie laukė, pamėslėjau, ka jodoms jau ni gīvū nebie... Diekou Dėivou, abodo tebesatau ė nikuokiuos baisiuos bieduos nier... Je nuoriesem ė je gīvė būsem, po koriuo laika viel vėskou pasėstatīsem, – Agnė ramėna ė drousėna vīra.

– Ne veltou saka, ka žmuogo ne tēp lėngvā ožmuštė... Ka palėpau i malūna papastuogė, pamatiau, ka sparnū pasoktė nebgaliesio, vies vėina malūna keporės posė jau bova soksīpavės ė dontratė vėns so kėto bova sosėrīdė. Nebspiejau ni mėrktelietė, ka traškiedams i stuoga trėnkė nolūžės sparnos ė tujau pat, po keliu sekundiu, lūža pats pastats. Aš, liekdams statė galvo žemīn, dā pamėslėjau: „Jau mon gals... Viešpatie, pagelbiek...“ Tumet pats prisėspaudiau pri stuoga krašta ė kėik betoriedams sīluos so abėdviem ronkuoms isėkėbau i stuora ė atsėkėšosė pastuogės briauna. Tēp ligo kuokiuos soupīnies ė noliekiau žemīn, vo ka stuogs atsėtrėnkė i žemė, matītėis, nebišsėlaikiau, nokrėtau ė pajotau, ka nebgalio beatsėgautė. Tēp sosėrėitės i biti ė golio. Mės: „No, kas čė tuoliau bebūs...“ Vo vies, gėrdo, ka švėlp, ka draskuos ė trat solaužīts mona malūns... Bet daugiau nieks neblūža ė nebkřeta.

– No ė diekou Dėivaliou, ka tėik ožteka, ka daugiau nieks neblūža ė gīvė palėkuom, – po vīra žuodiu ištarė Agnė.

– Priš tuoki viesola ne tik malūns, bet ė ont kalnelio pastatīta truoba nebūtom atsėlaikiusi, – ėvertėna viejė sīla patīrės darbininks.

Po tuo viesola suoduo bova gėrdietė, ka tas vies stėprė pasėdarbava – ne vėinuos truobuos, ne vėinuos daržėnies, ūkėnė pastata stuoga nopliešė, so vėsuoms šaknims išvertė daug stuoriausiu miediu.

(Nukelta i 66 p.)

Sēmuons po tuo krētēma ēlgā goliejē luovuo, vo Agnē kāp beišmanīdama anou gīdē ē tuopuojē. Vērē vēsuokiu žuoliū erbetu, mušē so kūjatio sravēnēs ē, ka anuos liuob pavērstē i žalē kuošēlē, diejē i svēistini puopierio ē kluojē ont skaudontē šuona. Po nedielēs, ontruos Sēmuonou pradijē būtē liguo ē lēngviau, vo po mienēsē pajota, ka jau gal geriau al-soutē ē ni iš tuola tēik nebskaud. Tumet ons pradijē pu biški keltēis, stēngies par dēina nebgolēnējē.

Agnē, kol Sēmuons gīdies, kartās liuob atsēs-tuos pri vīra luovas, veiziesēs, veiziesēs i anou ē pra-dies ašaruotē:

– Viešpatie brongos, kēik če betrūka, ka tavi bū-tom kuoks balkis prispaudēs ē aš būtiuo so mažo pa-lēkusi vēina... Vo juk krēsdams ni ronkas, ni kuojēs nenulūžā ē grētā vēn viel atsēkelsi ē viel būsi svēks.

– Kāp jau bova, tēp. Niekor žmuogos nu sava lē-kēma nepabiegsi. Agnē, aš dabā vēn mēslējo, kou vedo bedarīšiau, kāp besoksevuos, ka vēsks solūža ē nebtoriau i kou beisēkēbtē. Če gīventē dabā vēs tēik nebier kāp. Juk abodo gērdiejov, ka jau ē Jurgis gal-vuo žanītēis. Trīs šeimas tuokiuo mēnkuo truobelie tēkrā, ka neišsēteks. Vedom rēks išētē ē kuo grēčiau, tuo geriau... Galiau ē tuoliau, juk malūna nebier...

– Vo kou to darīsi so tuoms lūžēnuoms?

– Če jau vēs tēik nieka nebstatīso. Solūža, va-dēnas, tēp bova žadieta. Griausio žēmīn, meistarnēs īronga ē kētkou, kuo artēmiausio laiko neplanousio nauduo, pardousio, vo kas beišēs iš sēinu, pamatī-sio išardēs. Rasintās kamē nuors statīšiau sava truo-ba... Žado vēskou sosēdietē ē bejudinsio, ka jau to-riesiau kēta vēita. Juk negaliau vēsa omžio būtē kap omžēnējē žīdā. A šēp, a tēp kamē nuors pērkšiau biški žemēs ē statīšiau sava truoba.

– Būtom gerā, – pritarē Agnē, – bet kēšenēs tā toštēs. Rēk tik pamēslītē, kēik tuokēi dalikā kaštou...

– Kāp nuors sosērēktavuosiau. Davē Dēivalis dontis, dous ē dounas, – ožbēngē Sēmuons.

Tēp tumet netēkietā pasēbēngē Sēmuona sva-juonēs aple gražē šeimuos ateiti. Atsēkielēs iš luovas ē kēik sostēpriējēs ons noējē pri par posē parlaužta ē unt žemēs pagoldīta malūna ē, nieka nelaukēs, lēn-telē pu lēntelēs, skēidelē pu skēidelēs neskobiedams pradijē anou ardītē. „Priš trejus metus kaliau, vei-ziejau, ka tik ēlgesnem laikou tvertom, vo dabā so tuoms patiuoms ronkuoms arda. Kāp tatā negali žmuogos nospietē sava ateiti“, – mēslējē Sēmuons,

atsargē so apsūguoms ē štongo traukīdams laukuonās malūnou sava patēis ne tēp senē padērbtas vēnis, pa-jimdams ē nonešdams i šuona atsēlaisvēnosēs lēntas.

Po koriuo laika atsērada ē kopčiu. Vēns nopērka zeimari so vēso stalo, kēts – ablerka, dā kēts – vēsas malūna ašis ē strēcūs. Tēp Sēmuons isēdiejē i kē-šenē artēi posontra tūkstontē litu. Tas kēik pakielē nuotaika. Džiaugies ē Agnē:

– No va, pradē ē īr, dabā galiau žvalgītēis, a neat-sētēks kamē ikondama kuoki truobalē a žemēs luops.

Ē atsērada. Žēimā bēngontēis anodo sužēnuojē, ka ož pēnkiuolēkas kēluometru i šiaurē, Strēpēniūs, žmuogos pēnkēms metams išnuomuo neožbēngta statītē noma ē pēnkis aktarus žemēs. Pri tuos sta-tības bova lēkē ē nemažā roustu, šiuokiū tuokiū lēntū. Vēskou tou šeimininks žadie jē atēdoutē tam, katras jimsēs pabēngtē lēkusius darbus.

– Ka pabēngsēt statītē, galiesēt ne tik pēnkis metus tuo truobuo gīventē, bet ē valdītē tus pēnkis aktarus žemēs. Vo paskou, je jau sorokousem, galie-sēt, kou pasēstatē, so vēso žemē iš mūsa ē nosēpērk-tē, – paaiškēna savininks.

– No, a vedom berēk kuo geriau? Kāp tam ka saka, kepts balondis tēisē i borna ikrēta. Torio biški ē sava medžeguos, torio svēkas ronkas, par vasara ē pasēstatīšiau.

– Tuoki tuolībē, bet je tau patink – lai būn, – be-pasakē Agnē, jau kliebie laikīdama pērma doktērelē, katrou priš trēta mienēsiu pakrēkštējē Juovitas vardo.

– Aš pērmiausē i naujē vēita parkraustīso sava kalvē ē laikēnā par vasara pagīvensem tēn, vo neēlgā trokos, ka jau pabēngsio statītē noma, parsēkelsiau i anou abodo ē pradiesiau gīventē kap vēsē, – sava planus diestē Sēmuons.

– Tego jau būn tēp. Aš kol kas so vāko pabūsio če, statik tou kalvē, vēžk manta, – neprieštarava Agnē.

Vo pati nikāp negalie jē savēs noramintē: „Jezau mona, ka tik šērdēs neišliektom iš krūtēnēs. Ont plēko žemē... Kor tau, žmuogau, tēn rēks dietēis, kuoks tēn būs gīvenēms?“ Anā vēsa laika bova tēik neramē, tēik neīprastā, tad, ka ē kāp nuorie jē aple tou negalvuotē, tuos mintis vēs nedevē ramībēs.

Sēmuona truoba

Kraustīmuos Sēmuonou ē jē nelēngvā. Vēina laimē, ka Jurgis jau bova isētaisēs arkli ē nebreikie jē prašītē kētū pagelbas. Gerā bova ē tas, ka tou laiko

dā nebova prasėdiejė svarbiausė pavasarė darbā.

Tus lėngvūsius dāktus – lėntas, pačvartius, luotus, vėsuokius rakondus – Sėmuons i naujė vėita parsėvežė vėns, vo pri sunkiūju darbū prikėba Jurgis. Vo ka pradiejė parkeltė kalvė, tā kuožna anuos lėntelė ē pačvarti so kreido sonumerava, nosėvežės ož karta diejė i vėita. Negana tuo, naujiesis šeiminkis, ka patė ē mažājė tėik nesmėrdieto kalvės žaizdrė degontės onglis, pri kalvės sorėntė maža prīstatieli, idiejė šiuokės tuokės dorelės, istatė nedėdėli longieli. Čė lig rodėns, kol būs pabėngts naujiesis noms, toriejė būtė anū būnamuojė truoba ē mėigtamāsis.

Tujau pat reikiejė statītė ē garda kiauliems, iš lėntiū sokaltė gelda. Vo ka išėdamė nu tievū ē nu Jorgė gava sava dali – pėrmdielė karvelė, reikiejė atrastė ē padėrbtė dā ē anā vėita. Sėmuons anā, kap ē paršelems, ont ketorės aukštesnės mėtās sokalė nošiudni riema, anou apluotava ē vėršo apkluojė so skėiduoms. Išėjė šiuoks tuoks palagielis ē gīvulis vasara, ka ē būdams laukė, jau galiejė pasėkavuotė nu litaus ē nu saulės.

So tievās išvažioudams sorokava, ka sava naujūju baldū, kol nepasėstatīs truobuos, nesėvėš:

– Lai pastuov, nieks čė anėms neatsėtėks, – pasakė Jurgis. – Ka jau toriesėtau kor padietė, toukart ē pasėjimsėtau.

Praėjos kuokem mienesiou nu pėrmuojė Sėmuona išvažiavėma, vėina gegužės pavakarė jaunėijė Žalėmā parvažiava gīventė i naujoujė vėita – i Strėpėnius. Vėsa truobuos manta, je neskaitītė pri gardės gala prirėštuos karvelės, sotėlpa i vėinus vėinkinkius ratus. Sosiedā, veiziedamė i naujė pas anus i suoda gīventė atvažiuojėntė šeima, stuoviedamė ont pamato, rokava:

– Nerėibė... Vėks sotėlpta i vėinus ratelius – ē torts, ē pati so vāko...

– Nebėjuok, prasėgīvens. Ontā prīš atvažiuojint kelės nedielės vėžė ē vėžė. Vėsuokės mantas īr prikrauta pėlna žardėina. Vo kalvė pradiejė rūktė dā ē gaspadėnė neatvažiavos. Gali ētė pas anus ka ē šėndėin, pasegs arkli, sotaīs plūga... A tas īr prastā?

– Pasakuo, ka šeiminkis esous nečstėžės, toriejės ē malūna, ē lėntas pjuovės, tik viesols vėskou pagadėnės, malūnou lūžtont pats vuos gala negavės...

– Tuoks nagingis žmuogos nebūs pro šali ni mums, ni aplinkėnems. Lai tik taisuos ē gīven.

– Kas teisībė, tas teisībė, – rokava sosiedā.

Vo Sėmuons, ēdams šalėp arklė sunkė traukama vėžėma, jau soka i mėška pakraštio ētontė ruonīčė.

Agnė, pėrma karta nu kelė veiziedama i naujoujė vėita, pamatė ont tirlaukė kalnelė bestuovėntė pažīstama pėlkuoms sėinuoms vīra kalvė ē ont štėndėrės pakelta šiaudini būsėmuos truobuos stuoga. Sėinu nebova, nebova aplinkou ni vėina dėdlesnė medė. Par štėndėrius ē ont anās pakelta stuoga tarpus, liguo par dėdliausius longus maties plėkas dėrvas, kamė nekamė sosėspėitė žalė karklinā, vo laukū garizontė – joudā išrontītas, i mielėna dongo sosmėgosės egliu vėršūnės. Par kūna muotrėškā noėjė šiorps. „Jezau, Jezau, kor mes dabā čė atvažiuuom? A mon tatā tamė tirlaukie rėks gīventė ē pri vėskuo, kas čė ī, priprastė?“, – pamėslėjė ana. Balsė vīrou nepasakė nieka. Ka ivažiava i žardėina, sava kėimo tuokiuos vėitas ana nikāp negaliejė pavadintė.

– No tuoks plėks tirlaukis, ka mon ē akis bėjuos.

– Praės vėina ontra dėina ē vėks pasėkeis. Ka atvažiavau pėrma karta, ē mon tas vaizds trėnkė i galva, vo dabā jau vėks atruoda kėtėp... Jau i tou kalnieli idiejau biški sava prakaita ē šėrdėis.

Sėmuons nemalava. Ka Agnė pu keliū dėinū išvėrė pėitus, noėjė takelio lig palagelė ē pamėlža karvė, išvėrė kiauliems juovala ē anas pašierė, pavākštuiuojė so vāko ont ronkuoms aple būsėma suodība, vėks pu biški pradiejė atruodītė ne tėp baisė, ligo matė pavasari padėigta medieli, koris praded atsėgautė, pavėrstė anuos patiuos gīvenėmo. Kėta dėina karto so Sėmuono ē doktėrelė noėjė i mėška, tėn išsėruovė ē parsėnešė nomėi ketorės laukėnės vuobėlės, dvė ēš anū padėigė netuolėi truobuos, vo kėtas dvė – vėinuo ē kėtuo kalvės posie. Ka Agnė jau bova anas kelis kartus palaistiosi, iš rodā pėlkū pumpurieliu pradiejė knėbtė pėrmėijė švėisžalė vuobėlū lapelė.

– Je tik atsėgaus, vasaras pabaiguo akiusio ē po keliū metu jau toriesau sava vuobolū. Čė, kor īr vuobėlėlės, tou vėta aptversio tuoro, būs vėita rasuodnou, – diestė Sėmuons Agnė sava planus.

Parsėkielos i Strėpėnius, pats svarbiausis dalīks bova truoba. Anodo ne tik galvuojė aple anou, bet daugiausė sava laika ē jiegiū anā ē skīrė. Pakol toriejė roustu, Sėmuons kruovė sėinas. Agnė karto so dokrelė važiava i mėška, pliesė kerpės, džiuovėna anas ē, ka nėtom šaltis, prīš padedont sėinuojė kluojė, vo paskou kaišiuojė i sėintarpūs. Ka, palėkės kėik

(Nukelta i 68 p.)

reikint medžguos dvijū kombarieliu lobuoms ē grindims, vēskou jau bova sonauduojēs noma sėinuoms, bemaž ciela lauka sėina dā bova lėkusi be sėinuojū roustu.

– No, kou tad dabā bedarīsiau ? – paklausė Agnė. – A lėšiau pastarūsiaus sava piningus, a sogalvuosiau kou nuors kėtkou?

Sėmuons ėlgā soka galva, bet atsakītė Agnė nerīžuos. Juk negaliejė išleistė paskotėni cėnta, be tuos truobuos juk bova ē vēsuokiu kėtuokiū planū, svarbiū rėkalū.

Vīrs laika veltou neleida, jiemies kėtū darbū. Pjaustė ē abliava atsėvežtus štėndėrius, statė longus, padėrba ē doru skrinė, patės doris vēsā necīpdamas jau varsties ont kou tik Sėmuona padėrbtās zoviestės. Po tuo ons kėba i dvijū kombarieliu grindis ē lobas.

Nesiediejė ē Agnė. Kol tebėbova vasara ē ožteka šėlomuos, ana jiemies kastė ē džiuovintė velienas.

Netuolėi bova dorpīnielis, ē Sėmuons sotarė so anuo savininko, ka tas leis pasėkastė žėimā velienu. Līgėnont so miediu kaina, ož velienas muokietė išėjė tik pėnktadalīs. Agnė, liuob onkstėi rītmetie išvėrs pėitus, ka neatšaltom, padies anus i luovas gala, apdongstīs so patėlās, pataisīs jiedala kiauliems, pamaitins vāka ē, palėkusi anou Sėmuonou, išės kastė velienu. Muotrėškā bova sunkė, bet ka šėrdie ē akies stuoviejė statuoma truoba ē žėnuojė, ka par žėimuos šaltius ē anā, ē Juovitelė būs šėltā ē gerā, tas sopratėms liuob soteiktė tėik sīluos ē atsėspīrėma, ka Agnė tas darbs bova kap ē bet koris kėts. Ė dabā ana jau bova tamė dorpīnė darbavusīs kuokės dvė nedielės, jau ont žuolies joudava daug ont ontra šuona apverstū ē išdžiūvusiu velienu, jau atėjė laiks anas vēžtė nomėi ē dietė i pastuogė. Išėkielės i ratus Juovitelė, pas Agnė atvažiava Sėmuons. So drobolė benešont i ratus ligo plītas ketvėrtainėškas, kėitas ē lėngvas velienas, Sėmuonou pasėruodė, ka iš anū poikiausė galietom sokrautė truobuos sėina. „Tuos joudas plītas īr tuokės, kuokiū ka rėk mona truobuos sėinuoms“, – apsėdžiaugė šėrdie Sėmuons ē tujau sava atradėma apsakė patė.

– Aš eso gėrdiejusi, ka žmuonis iš velienu liuob darītė kūtaliu sėinas. Pasakuo, ka gerā liuob stuovietė ē gīvulė nešala. Galiau pamiegingintė ē vedo, par galva juk negausiau.

– Būtom tėkros Apvaizdas apsėreiškėms. Tiktā kažė a netėš, a stuovies?

– Torietom stuovietė, – negarsė balso vuožuojė Agnė, – juk, veiziek, iš kuokė šlapoma trauko, vo a tīšt? Vo tėisė ont sėinas juk ondou nevarvies.

– Ligo ē teisings būtom tuoks išrokavėms.

Po tuo kastė velienu išėjė Sėmuons. Kasė dailės, līgės velienas, tuokės, ka vēina diejos, jau ē būtom sėinas stuoroms. Apskaičiava, kėik rėk, bet prisėkasė bemaž ontra tėik: „Kol parsėvešio, kol kou, ne vēina sotropies, parlūš, nosėtrins kertės... Lai būn daugiau.“

Rogpjūtė pradiuo iš velienu bova pabėngtas statītė lėkosiuosės sėinas, vo i mienesė pabaiga do kombarelė jau bova so lobuoms ē grindims.

Dā tebėbova šelta ē Sėmuons, nopėrkės degtū rauduonu plītu, kuoklė ē rinkius, jiemies mūrītė kamėna, vo paskou, tarpė abėjū kombariū – ē daili sėinini pečio. Mūrielis išėjė zgrebnos, neožjiemė daug vēitas. Agnė nuoriejė kuo grėčiau pečiou ožkortė ugni ē, atsėstuojuši pri naujė rauduona mūrė, pradietė šėimininkautė. Rūpiejė ožkortė ugni ē iš pu pastuogė sokrautū velienu.

– Kažė kāp anuos degs, a bėnt biški šildīs? – rūpėnuos Agnė.

– Kol duorā pečios neišdžiūs, anamė kortė ognėis negal. Sospruogėnies ē nieka gera neišeis. Vo pečios, aš jau išmiegėnau, trauk kap pasiotės, torietom nerūktė ē kūrėnont so velienuoms.

– Pamatīsiau, ka ožkorsiau ... – liguo ē soabejuojė pati.

Nu tuos dėinuos Žalėmā iš kalvės prīstatelė parsėkielė gīvėntė i tėkra truoba. Veizas Sėmuons, veizas ē Agnė pro truobuos longus i rītus, i vakarus ē vēsks tēp platė ē jaukė atruoda, tēp kvėp egliu sakās, skomb pasakīta žuodė aidō. Ė anodo tīliedamė pasoka sava akis vēns i ontra. Šėrdie jautė maluonė šėloma...

Vo ontra dėina pasėjiemė nu Zobernė arkli, pasėkinkė anou ē vēsė trīs išvažiava i senoujė vēita parsėvežtė Sėmuona padėrbtū baldu.

– No, a jau tēp lėngvā ē davė tou arkli? – paklausė Agnė.

– Anou dėina, ka atvedė pasegtė, sorokavau ē piningū nejiemiau...

– Kāp ons tau atruoda? – klausėniejė tuoliau Agnė.

– Žmuogos, kap žmuogos. Saka, ka rėks, vēsumet galiesi gautė.

Juovitelė siediejė mamas skreitė, sokiujė platuo-

ka morzelė išpliestuoms joduoms akeliems idiemė veiziejuos i rėsnuojėntė arklė nogara, atsėkėšosė ē i šonus svaaiduoma stuora oudėga, prabiegontius pakelies medius, stouros telta torieklus. Vėsk bova nematita ē iduomo. Mama mergatė jau bova apkėrpusi joudus plaukelius. Veidielis so noapaliejosė kaktelė, nedėdėlė nuoselė, sospaustuoms pluonuoms ē biški atsėkėšusiuoms lūpieliems kuožna dėina daries vės dailiesnis. Mažājė tas važiavėms ratūs patėka, tad ana trīkstėnuos triška linksmo givomo.

- Būs straini pana, – pasakė Sėmuons.
- Kol paugs, vėsk pasėkeis. Nebėtpažinsi.
- No, vės tėik jau matuos...
- Ne tas tier... Rėk, ka pruota bėnt biški torietom.
- Kėik jau tories tėik, nebėpridiesi ē nebatimsi.

Eso matės ne vėina baguota pana, bet je ana tau nepatink, ĩr kap čiūčela, ni torts nieka nereišk, – tuoliau rokava Sėmuons.

- Vo a daug anū palėikt nežanuotu? Vėsas apšėzanėj ē gīven kap vėsė.
- Bet laimės netor.
- Tas pats ē tuom gražuoliam. Ne vėsas žanuo-tuotas tor gera gīvenėma...

Pradiėjė vīvietė Juovitelė. Agnė anou pajiemė anou i sava kliebi, davė atsėgertė šelta, iš nomū pasėjimta pėina ē, mergatė, par akmėnelius monotuonėškā bebrzdont ratams, ožmėga. Ka atsėboda, Sėmuons jau bova isokės i tievū suodības kėima ē, padiejės gīvuliou jiestė, rėša pri tuoruos pavadi.

Jorgis jau bova žanuots. Dėdėlies veselės nekielė, tad ožteka vakara gala. Sėmuonā ni atvažiavė nebova, netoriejė laika, tā dabā anū pasėtėktė ē sosėpažintė i kėima išėjė abodo. Pasėsveikėna, pasėbočiava, Jurgis sopažindėna so sava ontrujė posė.

– Kuoks poikos malielis, i katrou če būs panaši? – paklausė Jurgienė, veiziedama i vėina ē i ontra.

– Kelms bežėna. Vėina dėina atruoda tėp, vo kėta jau kėtėp. Matītėis ĩr sodietėnė.

– No, kažė a nebūs daugiau i Sėmuona, kap i tamista.

– No, ėtam i truoba, – jau vedas Jurgis.

– Ka gerā tuokio laiko ē laukė, – saka nenuoruoms ėdams Sėmuons.

Sieduos bovosiuo Sėmuona truobuo ož stala. Čė dabā gīvena Jorgė. Svetė ož karta pamatė, ka tas anū gražiesis stals apdžiūvės aplaistituoms potruoms. Luova ėr bova ožjimta, ont sojauktū patėlu ontmests

diekis; kažkas anuo bova nesenė goliejės. Vo so kra-siu atkaltiems pri pėčiaus kerties ožtvėrtė cīpčiuojė pīlītė. Abodo pamatė, ka anū gražėije baldelė nestuoviejė padietė, vo bova nauduojemė, mīniuojemė, tompuomė ē vartaliuojemė. Jurgienė, ka sožėnuojė, kuo svetė atvažiava, jiemė biedavuotėis:

– Ajei... Vedom ta luova bova itėkusi. Ont kou dabā ē beguliesiau? Kuo jodo tėp jau soksobuotau, galiejuotau juk dā kėik palauktė...

– No, jau... A netoriau sava? – atmetė Jurgis patuos zīzėma.

– ĩr, ĩr, – dūsava Jurgienė. Bet a to palīginsi – kuoki kėitībė ont anū... Ka pu naktėis atsikeli, atruoda, ka nakti tavi būtom kas aldabėjės – nier kor dietėis, net kaulā skaud...

– A tatā jau tėp truoba ē pasėbodavuojietau? – nenuoriedams rinčītėis so patė, pasoka kalba i šuona Jurgis.

– Iejuov kol kas tik i do kombareljo, bet jau toriau kamė valgi vėrtė, kamė kou pasėdietė ē būtė.

– No, ka grėtā... Nespiejuotau duorā ni išvažioutė, ni kuojū atšaltė ē jau ĩ truoba, – dīvuojies Jurgis. – Musintās daug žmuoniū prisiėjė somdītė...

– Ka ne, – atsakė Sėmuons, – vėskou patiodo. Kol aš truoba meistravuoju, Agnė prikāsė žėimā velienū. Novarga, bet ka aš negalieju paėtė nu truobuos. Bova pašielosė sunki vasara. Vo pri šuona kuožna dėina bova dā ē vāks...

– Tā jau tėkrā ka esatau savės vertė žmuonis... Tuoki dalīka nuori nenuori, bet rėk aplaistītė. Atnešk, Laurelė, kuo nuors ožkoustė, – sava patiuos paprašė Jurgis.

– Ka bėn tėp nebovė... – atsėlėipė Jurgienė. – Atsėnešk pats. Benė nežėnā, kamė kas ĩr? Tas mona vīrielis vėn tuoks: Laurelė šėn, Laurelė tėn, vo pats, matā, plerpsuos ožstalie. Ka ni sarmatas tėi vīrā netor... – nenosėteikusi pasėdoutė sava vīrou katiejė Jurgienė.

Jurgis, nieka nebsakės, išbiega i prīšininkė ē grėtā pargrīža pripjaustės torielka rūkītu lašėniū, atsėnešė kelis rūgosius vagorklus, atpjuovė dounas ē, pripīlės stėklieli, palinkiejė:

– Ož jodoms gīvenėma. Vo ka riktingā ėtom, aš pradė paduovėnusio jodom dā šiūmetini jierāti. Bekraudamo vėžėma pataisikėtau ratūs vėitas ē anam.

– Diekou, Jurgieli, ož gera šėrdi. Vo išgero i jo-

(Nukelta i 70 p.)

doms svėkata è ož pėrma mūsa pažinti, – atsakė Sėmuons.

Vīrā išlėnkė pu pėlna, vo muotrėškas pu posė stėklelė. Agnė, nuoriedama pasakītė è aple savūsūs, pridiejė:

– Jau toriesiau dvė avis. Vėina vedom paduovėnuojė mona bruolis Juons.

– Gerėms žmuonims vėsė paded...

Žuodis po žuodė è pėitā praėjė. Nieks tuo truobuo, kāp ka ĩprasta kėtuos, nevėrė bolvīnės, nieks par pėitus neipīlė svetems vėrala. „A jau tatā è vėsė pėitā?“ – pamėslėjė savie Agnė.

Nieks nieka daugiau nebipasiūluojė, vo Laura, vėn ožėdamuos ož gala, biedavuoje è biedavuoje: tā Jurgis šėndėin kūtalie nebėng tvertė kiauliems garda, tā vakar nikāp nesotaisė notrūkossė lėnciūga.

– Tievā, nebsiediek, – nieka ėlgā nelaukusi palėipė sava vīrou Jurgienė, – mes tas kelės kiedalės è be tavės somesem, ėk, veiziek, ka kiaulės neišsėgriautom...

Jorgis nėt, nuor pabūtė so atvažiavosio bruolio, bet Laura nepadoud:

– Matuot, kas iš anuo ĩ... Tik pri stala è pri stala. Siediejėmou gala nier, vo nebėngtė darbā akis draska. Ė pasėdarboutsė nikumet nier è nier laika... A è jodo tēp tatā besiediedamo truoba pasėstatietau?

Sėmuons so Agnė nebtor kou sakītė.

– No, Agnelė, ėšiau krautėis, ni nepajosiau, ka pradies temtė...

Tou tarpo Laura tēp ontstuoje sava Jurgi, ka tas, pasėgruobės iš kertės sorūdiejusi sena posbliūdi, koremė laikė ėlgas vėnis, i ontra ronka pajiemės kirvi so poksis, išėjė i kūtalė. Korī laika ons žvėgies so kiau-liems. Iš kūtės vėsos miešlėns beišėjė, ka Sėmuons jau vėskou bova sosėkruovės i gardės è soka iš kėima.

– Lig kėta karta, Sėmuonā, sodėiv...

– Lig kėta, – atsėlėipė anodo, jau siediedamė ratūs è ragindamė arkli.

– Neišeit ons dā ni ont kelė, – dīvuojies Agnė. – No, al' keists paukštis ta anuo pati. A to matė, kāp ana urzgiejė, ka ardiev luova? Sau nejem laukuonās tū patalu, è vėks. Ka jau aš pradiejau keltė, tā šėp tēp... Vo kas duo joudoms tuos anū patalinės. Kāp gīva tuokė jouda kėnė žmuogaus luovuo neso matiusi.

– Keists sotvierėms, – pridoud è Sėmuons. – Mon è zlastės pajiemė, ka tēp, nieka neklausėi, jem è ožtver so svetėma žmuogaus krasiems partraidas pīlītius...

– Noj, apdžiūvė nešvaromā, pastatiusi krasės, gavau anas trintė so lakato. Ė vėksks čė, mon ruoduos, par tou buoba. Jurgis, ka è sava nomūs, bet nier gaspaduorios. Gretā vėn palėks pastumdielio.

– Kėik čė ĩr, kāp apsėžanėjė, vo ana jau kap reikint juo anam ont sprondo. Nežėnė kou ons dā atkėnties ož vedom duovėnuota avi. Tuokė buobā Jurgis tier par liets, ana grėtā vėn ožkavinkšties anou, solamins...

– Ai, ai, ai... – sodejava Agnė.

I nomū posė arklīs biega spieriau è netrokos Žalėmā jau bova sava kėimė. Ka è ėlgiau tou vakara ožtroka, ka è lėmpa reikiejė ožsėdegtė, bet anodo sosėstatė Sėmuona padėrbta, gražė išdruožėnieta luova. Agnė ont šiaudās prikimšta siedninka pakluojė saulietās laukās kvepontė drobolė, tuokė pat patinė pakluojė luova è anodo, nieka nelaukė, jau goliejė sava vėituo.

Vo rītmetie atsėbodusi Juovitelė atsėsieda, išpliestuoms akeliems apsėžvalgė è pamatiusi luovas galė daug kou naujė, pradiejė so pėrstelio vediuotė aple mienuli, saulė è vėsas kėtas tievelė išdruožėnietas gruožībės.

Atsėkielusi Agnė tujau nobiega i kalvės prīstatieli. Reikiejė paveizietė, kāp parnakuoje avelės. Abėdvė jau stuoviejė è laukė, ka kas nuors anuoms atneštom žuolėis a išvestom i ganīkla. Grīždama Agnė prisėkruovė krieži velienu, nes jau nuoriejė išmiegintė nauji pečio è truobuo išvėrtė posrītė. Parėjusi sodiejė kelis sausus medius, vo ka ognės isėdegė, medius dailė apkruovė velienuoms è oždarė dorelės. Pečios pūtė è traukė kap pašielės.

– Rėk pristumtė liokta, ka ugni pro kamėna neišlakintom, – ištarė Sėmuons.

Agnė, atsisokusi i vīra, pasėdžiaugė:

– Pavīka, somūrējė kap reikint, ligo būtomi tēkros pečiu meistros...

– Ka prasėkūrins, torietom gerā trauktė, tik kažė kāp tuos vedomas velienas degs?

Ėlgā netrokos nu rinkiu i truoba pradiejė eitė kaitri šėloma, katėlātie vėrtė ondou, čėrkštė kepama mēsa. Sausas velienas, ka è nedeve dėdliuos lėipsnuos, bet degė tēp pat kaitrė, kap è medė.

– No va, – džiaugies Agnė, – dabā ženau, ka jau tēkrā esau isėkūrosio è apsigīvenosio naujuo vėituo, toriau sava truoba è galio, nebišėdama i lauka, gaspadėnautė.

(Tėsėnīs kėtamė numerie)